

HUYỆN BỐ TRẠCH CHUYỂN ĐỔI CÂY TRỒNG TRÊN ĐẤT CAO SU

NGUYỄN NGỌC LAN

Trung tâm Khuyến nông - Khuyến ngư tỉnh Quảng Bình

Vùng gò đồi huyện Bố Trạch có tiềm năng và lợi thế để phát triển cây cao su, thời điểm cao nhất diện tích lên tới 11.100/18.220ha diện tích cao su toàn tỉnh. Tuy nhiên, sau hai cơn bão lịch sử năm 2013 và 2017, hiện tại diện tích cao su toàn huyện chỉ còn 7.470ha. Phần lớn diện tích cao su bị gãy đổ được bà con chuyển đổi sang một số loại cây trồng khác như hồ tiêu, cam, bơ, cây dược liệu... bước đầu mang lại hiệu quả kinh tế, góp phần giải bài toán chuyển đổi cây trồng bền vững trên đất cao su ở huyện Bố Trạch.

Với những giá trị và hiệu quả kinh tế mang lại, huyện Bố Trạch đã xác định cao su là cây trồng chủ lực, hướng đột phá kinh tế trên vùng gò đồi phía tây của huyện. Tính đến tháng 10/2013, toàn huyện Bố Trạch có trên 11.100ha cao su, trong đó diện tích cao su tiêu điều gần 7.670ha, có những hộ dân trồng từ 10-15ha, thu nhập bình quân 5-7 tỷ đồng/năm, thu lãi từ 500-700 triệu đồng/năm như ông Nguyễn Văn Diệm 10ha, ông Bé Văn Mai

12ha, ông Bùi Việt Phương 10ha... Tại thủ phủ cây cao su Việt Trung, thời điểm trước năm 2013 có trên 300 trang trại thì đã có gần 200 trang trại có doanh thu trên 1 tỷ đồng mỗi năm, thậm chí có nhiều trang trại đạt doanh thu 5-7 tỷ đồng, nguồn thu chủ yếu là từ bán mủ cao su. Còn số hộ trồng từ 1-2ha có thu nhập từ vài trăm triệu mỗi năm thì nhiều kẻ không xuể.

Thế nhưng, năm 2013, tiếp đến là năm 2017, hai cơn bão lớn đã “giáng” một đòn mạnh vào giấc mơ đổi đời của người trồng cao su. Huyện Bố Trạch là địa phương thiệt hại nặng nề nhất, năm 2013 thiệt hại trên 6.300ha, trong đó trên 3.300ha tỷ lệ thiệt hại trên 70%; năm 2017 thiệt hại 6.200ha, trong đó có gần 2.900ha thiệt hại hơn 70% và 3.200ha thiệt hại từ 30-70%.

Theo ông Trần Quang Vũ, Chủ tịch UBND huyện Bố Trạch, trước đây, cao su được xem là cây chủ lực trên vùng gò đồi của huyện, một số địa phương có diện tích cao su lớn như Tây Trạch trên 1.200ha, Phú Định trên 1.100ha với

Chào Kỷ Hợi mừng Đảng quang vinh, đất nước vững bước trên con đường đổi mới, hội nhập quốc tế sâu rộng

Đón Tết cổ truyền ơn Bác tạc dạ, toàn dân đoàn kết xây vạn nẻo an lành, nông thôn phồn thịnh.

NGUYỄN VĂN THANH

Trồng cam - hướng chuyển đổi hiệu quả trên đất cao su ở thị trấn nông trường Việt Trung

Ảnh: N.L

85% hộ dân tham gia trồng, thị trấn nông trường Việt Trung gần 2.000ha cao su tiêu điện... Sau hai cơn bão lịch sử năm 2013 và 2017, diện tích cao su của huyện giảm mạnh. Hiện toàn huyện Bố Trạch chỉ còn 7.470ha cao su, giảm 10,2% so với cùng kỳ, trong đó diện tích cho thu hoạch trên 5.220ha, chiếm 70% diện tích.

Ngay sau đó, Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn đã tổ chức hội thảo đánh giá về thực trạng trồng cao su trên địa bàn tỉnh và chỉ ra những hạn chế của việc phát triển diện tích cây cao su một cách ồ ạt, tự phát. Vấn đề được chỉ ra là trước đây việc trồng cao su ở tỉnh Quảng Bình chủ yếu triển khai trên đất rừng nghèo, diện tích trồng chưa nhiều nên việc thiết kế lô và chọn đất trồng thực hiện theo đúng quy trình

kỹ thuật, các lô trồng có bố trí đai rừng chắn gió từ 10-15m, mặc dù chịu ảnh hưởng trực tiếp của bão nhưng thiệt hại không đáng kể. Từ khi nhà nước có chủ trương giao đất và cấp sổ đỏ cho dân và các đơn vị quản lý sử dụng, do cây cao su đưa lại giá trị lớn nên việc trồng cao su sau này không tuân thủ theo đúng quy trình kỹ thuật. Người trồng cao su đã tận dụng tối đa đất trồng để trồng nên khi thiết kế lô trồng đã không bố trí đai rừng chắn gió, do đó khi gặp bão cây bị gãy đổ và thiệt hại nhiều.

Theo ông Mai Văn Minh, Phó Giám đốc Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, nếu không có những trận bão thì có thể khẳng định rằng, cây cao su là cây có hiệu quả kinh tế nhất trên vùng gò đồi. Tuy nhiên, với điều kiện khí hậu ngày càng khắc nghiệt, tần suất bão ngày

càng dày như hiện nay, chúng ta không thể phát triển cao su bằng mọi giá mà cần phải tuân thủ các quy trình nghiêm ngặt về chọn giống và kỹ thuật trồng để tránh được gió bão. Đồng thời, có phương án chuyển đổi sang các loại cây trồng phù hợp, có hiệu quả kinh tế cao để phá bỏ thế độc canh cây cao su trên vùng gò đồi Bồ Trạch.

Hiện trên địa bàn huyện Bồ Trạch đã xuất hiện nhiều mô hình chuyển đổi trên diện tích cao su như mô hình trồng cây cam của ông Bé Văn Mai ở tiểu khu Hữu Nghị, thị trấn nông trường Việt Trung với diện tích 7ha, trong đó có 3ha đã bắt đầu cho thu hoạch; mô hình đa cây, đa con của ông Nguyễn Văn Diệm ở tiểu khu Hữu Nghị với diện tích 4ha tiêu, 1ha bơ, 3ha ao mặt nước nuôi cá, nuôi hươu lấy nhung và vài chục tổ ong lấy mật; mô hình trồng cây ăn quả của anh Thái Chí Thành ở thôn 2 Võ Thuận, xã Tây Trạch, với hơn 1ha trồng các loại cam Vinh, cam đường, hồng xiêm, măng cầu, táo xanh và gần 1.000 gốc măng tây để lấy ngắn nuôi dài; hiện vườn cây ăn quả của anh đang sinh trưởng và phát triển tốt, một số cây cam Vinh đã cho quả bó, dự kiến sau 2 năm sẽ cho thu hoạch đại trà. Còn anh Dương Văn Hợi ở thôn Cà, xã Hòa Trạch bị gãy đổ 2ha cao su vào năm 2013 thì chuyển sang trồng các loại cây ngắn ngày như ngô, sắn, dưa hấu..., dù năng suất tương đối cao nhưng giá thành và đầu ra không ổn định; năm 2018, được sự hỗ trợ của Trung tâm Khuyến nông Khuyến ngư, anh đã chuyển sang trồng thí điểm 2ha dứa, hiện cây dứa phát triển tốt, dự kiến cuối năm sẽ cho thu hoạch và được Bình đoàn 15 bao tiêu 100% sản phẩm. Hay mô hình trồng xen cây dược liệu cà gai leo dưới tán cao su thời kì kiến thiết cơ bản của anh Phan Văn Tiến ở xã Sơn Lộc với diện tích 2,6ha do Trung tâm Khuyến nông Khuyến ngư hỗ trợ, ngoài ra anh còn trồng thâm canh

khoảng 1,5ha; hiện cây cà gai leo đang cho thu hoạch với sản lượng và giá thành đạt khá, sản phẩm được Công ty Nông nghiệp xanh Quảng Bình liên kết bao tiêu sản phẩm.

Có thể nói, hiệu quả bước đầu của những mô hình chuyển đổi này đã mở ra hướng đi mới cho bà con nông dân trong việc giải bài toán “độc canh” cây cao su trên vùng gò đồi Bồ Trạch. Để hỗ trợ bà con trong công tác chuyển đổi, huyện Bồ Trạch đang thực hiện hỗ trợ chuyển đổi cây trồng trên vùng gò đồi, diện tích cao su kém hiệu quả với diện tích chuyển đổi 1.000ha, kinh phí hỗ trợ 800 triệu đồng.

Chủ trương và lời giải cho bài toán chuyển đổi cây trồng trên đất cao su đã có, tuy nhiên, cần có quy hoạch cụ thể về các đối tượng cây trồng và diện tích trồng trên cơ sở nhu cầu thị trường chứ không thể chuyển đổi ồ ạt, tự phát. Trước hết, địa phương cần xây dựng các mô hình chuyển đổi trên đất cao su bị đổ gãy, có đánh giá hiệu quả về kinh tế cũng như tính thích ứng để người dân tham quan, học tập; đồng thời tổ chức chuyển giao kỹ thuật trồng, chăm sóc và phòng trừ sâu bệnh đối với các loại cây trồng được các địa phương lựa chọn để chuyển đổi. Bên cạnh đó, các địa phương cũng cần chủ động tìm kiếm doanh nghiệp bao tiêu sản phẩm để hợp đồng liên kết sản xuất các loại cây trồng phù hợp với điều kiện đất đai, thổ nhưỡng, từ đó xây dựng quy hoạch, kế hoạch phát triển thành các vùng sản xuất tập trung.

Hiện tại, ngành nông nghiệp đang tập trung triển khai công tác chuyển đổi cây trồng trên đất cao su theo hướng bền vững gắn với liên kết tiêu thụ sản phẩm. Hy vọng trong tương lai không xa, cùng với việc giữ ổn định diện tích cao su hiện có, bà con nông dân vùng gò đồi huyện Bồ Trạch sẽ tiếp tục phát triển các loại cây trồng khác một cách bền vững nhằm thích ứng với tình hình biến đổi khí hậu hiện nay ■